

25 let poté: Kdo, když ne mladí?

Podle reprezentativního průzkumu agentury Median a společnosti Člověk v tísni z jara letošního roku si 86 procent středoškolských studentů nedokáže představit, že by se v budoucnu stali politiky, ať už na místní, regionální nebo celostátní úrovni.

V souvislosti s výročím sametové revoluce je na místě připomenout, že to přitom byli právě mladí lidé, kteří ji „vedli do pohybu“. Bylo to vlastně překvapující, do té doby proti vládě KSČ otevřeně vystupovala jen nevelká skupina disidentů, většina občanů včetně mladých lidí buď pasivně přihlížela, nebo přímo kolaborovala. Petice Několik vět, požadující různá práva a svobody, měla v roce 1989 kolem čtyřiceti tisíc signatářů, což bylo v kontextu protirežimních aktivit Československa osmdesátých let výjimečné, ale rozhodně nelze mluvit o masovém projevu odporu či vzdoru. Ten vyvolala až studentská demonstrace 17. listopadu a následná reakce na policejní zákrok. Jistě, k pádu režimu přispěla mezinárodní situace, železná opona se již hroutila, změna byla „na spadnutí“, cestu jí prošlapávaly opoziční iniciativy. Někdo ale musel dát impuls. A byli to studenti, s heslem „Kdo - když ne my? Kdy - když ne teď?“

O čtvrtstoletí později žijeme v demokratické zemi, máme svobodu, o jaké se nám ani nesnilo, svobodně volíme ty, kteří nás zastupují. Politikem se může stát každý - a přitom je v politice mladých lidí minimum. Generace, která měla představovat naději a přinést změnu, jako by se politiky štítla.

Nelze se tomu až tak divit. Ti, kdo se v politice (tedy správě věcí veřejných) v posledních letech angažovali, ji do značné míry zdiskreditovali. Byli příliš arogantní, příliš sledovali vlastní prospěch, příliš málo dbali o to, co tu po nich zůstane. Politické strany fungují jako uzavřené zájmové kluby a novým členům se moc neotvírají, nezbytná vnitrostranická konkurence je tedy minimální. Jsme svědky masivního zpochybňování systému tradičních politických stran, který je jednou z opor parlamentní demokracie, a to paradoxně dokonce samotnými politiky. Bez celospolečensky působících politických stran však demokracie nemůže fungovat. Pro kultivaci stran je zase nezbytné, aby se v nich lidé více angažovali a prosazovali svoje představy.

Při našich vzdělávacích a osvětových projektech potkávám mnoho mladých lidí, kteří si uvědomují svoji spoluzodpovědnost za to, jak vypadá místo, v němž žijí, a snaží se přispět k tomu, aby se měnilo k lepšímu. Mají nápady, dovedou je uvést v život, myslí na ostatní, pomáhají potřebným. A přibývá jich. Do politiky se jim ale nechce, nechtějí se „ušpinit“.

Pokud se však má společnost rozvíjet pozitivním směrem, nové, mladé, vzdělané a sebevědomé politiky potřebujeme. U příležitosti dvacátého pátého výročí listopadu 1989 se proto obracím na ty, kdo pád komunismu zažili jako děti nebo vůbec ne: Kdo - když ne vy?

Karel Strachota

ředitel projektu Příběhy bezpráví společnosti Člověk v tísni